

مقدمه

یکی از عوارض بحران خلیج و جنگ آمریکا و متحدینش با عراق، تحرک ناسیونالیسم کرد بود. تحرکی که بازتاب خود را در حزب کمونیست ایران نیز نشان داد و ضربه نهائی به سیر واگرایی جریان‌های اجتماعی و سنت‌های سیاسی دخیل در این حزب را وارد ساخت و مقدمه جدائی بخش اعظم اعضاء و کادرهای حزب کمونیست ایران از این حزب گردید.

آنچه در این مجموعه میخوانید اسناد علنی و همچنین داخلی مربوط به موضعگیری‌ها و مباحثاتی است که در این باره و بویژه در مورد رویدادهای بعدی در کردستان عراق، در حزب کمونیست ایران جریان داشته است. انتشار این اسناد بدلائل متعددی مفید و ضروری است:

۱ - این مباحثات و موضعگیری‌ها، میتواند تصویر روشنتری از متد برخورد جریان کمونیسم کارگری به تحولات سیاسی و اجتماعی بدست دهد و بعبارت دیگر بعنوان یک بررسی موردی (بحران خلیج و تحولات سیاسی عراق) به تشریح روشن تر این دیدگاهها کمک کند.

۲ - تصویر اختلافات درونی حزب کمونیست بدون این اسناد گویا نخواهد بود. متاسفانه امروز سخنگویان حزب کمونیست ایران در مورد جدایی‌ها به فرمول قدیمی و نخ‌نمای احزاب سنتی و بویژه چپ خرده بورژوازی در چنین مواردی پناه برده اند. "توطئه" و "هزیمت" از عرصه مبارزه. این "توضیحات"، هرچند کودکانه اند، بر بازار فعلا موجودی اتکاء دارند که در آن کمونیسم و کمونیستها با چنین تصاویری تخطئه میشوند. باین دلیل انتشار این اسناد همچنین تلاشی است برای نشان دادن پایه‌های جدی اختلافات درونی حزب کمونیست ایران و درجه جدیت و سیاسی بودن این اختلافات و طرفهای درگیر در آن.

۳ - اختلافاتی که در این دوره در حزب کمونیست ایران شکل گرفت با تجدید نظرهای جدی در مبانی اعتقادی و سیاسی حزب کمونیست ایران همراه بود. تحلیل‌ها و نگرشهای علنا ناسیونالیستی و پوپولیستی در درون حزبی که رسماً در نقد این سنتها شکل گرفته بود سربلند میکند. کتاب حاضر به درک پایه مادی این تجدید نظرها کمک میکند و همچنین بعنوان یک نمونه تاریخی زنده از تحول یک حزب کمونیستی به درک مارکسیستی تر تحولات دیگر در تاریخ احزاب کمونیستی یاری میرساند.

مروری بر این مباحثات و بویژه اسنادی نظیر صورت جلسه بحث کمیته مرکزی کومه له در خارج (سند پانزدهم) و نوشته "تخطئه انقلاب..." (سند هفدهم) نشان میدهد که تجدید نظر در تزه‌های ضد پوپولیستی ای که مبنای تشکیل حزب کمونیست ایران بوده اند و تبدیل شدن مقوله ای نظیر "انقلاب مردم" به قطب‌نمای حرکت سیاسی، و نوع رابطه با اتحادیه میهنی به "شاخص شرافت سیاسی" (!)، در چنین حزبی صرفاً بر پایه سنت، آرمان و افق ناسیونالیسم کرد مقدور شده اند و نه عدم خلوص ایدئولوژیک و یا سوء نیت این و آن. این اسناد عکسی گویا از این پروسه تجدید نظر در "توافقات" و دلایل آنرا در مقابل خواننده قرار میدهد.

گرچه بخشی از این نوشته‌ها قبلاً انتشار علنی یافته اند، اما محدودیت‌هایی که بدلیل رابطه حزب کمونیست

ایران با دولت عراق و همچنین نیروهای اپوزیسیون کرد وجود داشتند بناچار بر بخشی از مهمترین و گویاترین این اسناد مهر داخلی زدند. امروز اما این محدودیتها از میان رفته اند. اولاً، مدتی طولانی از این رویدادها میگذرد و این اسناد بیشتر رنگ تاریخ گذشته را بخود گرفته اند. ثانیاً، اکثر قریب به اتفاق این اسناد در متن مبارزات سیاسی در عراق عملاً به اشکال مختلف از محدوده داخلی فراتر رفته در سطح وسیعی در عراق خوانده شده اند. نه فقط تشکلهای کمونیستی در عراق که این اسناد را مستقیماً از ما دریافت کردند، بلکه احزاب اپوزیسیون ملی در کردستان عراق و حتی خود دولت عراق به این اسناد دسترسی پیدا کرده اند و مقامات مختلف این جریانها در سخنرانیها و بحثها به این اسناد استناد کرده اند.

لذا تشخیص ما این است که انتشار علنی این اسناد متضمن هیچ خطری برای کسی نیست و "داخلی" ماندنشان تنها کسانی را که لازم است از آنها مطلع بمانند در تاریکی نگاه میدارد و تحریف یک دوره مهم در تاریخ کمونیسم در منطقه را توسط کسانی که نفعی در این تاریخ ندارند تسهیل میکند.

بعلاوه باید اضافه کرد که بخش مهمی از این اسناد یعنی رساله "فقط دوگام به پس..." نوشته منصور حکمت از جانب حزب کمونیست حتی انتشار داخلی وسیع نیز نیافته است. این نوشته چند روز قبل از پلنوم بیست و یکم کمیته مرکزی در حزب تکثیر و به تعداد محدودی توزیع شد و در پلنوم بیست و یکم هنگام جدایی برای پخش وسیع در اختیار اعضای باقیمانده کمیته مرکزی قرار گرفت. بعدها توسط مسئولین حزب کمونیست اطلاع یافتیم که این جزوه بعنوان "نوشته یک گروه خارجی" به آرشیو حزب سپرده شده است.

در مورد اسناد مندرج در این مجموعه توضیحاتی ضروری است.

۱ - برخی از این اسناد قبلاً بصورت علنی در شکل کامل خود انتشار یافته اند. که تاریخ و محل انتشار آنها در بالای سند و همچنین در فهرست ذکر گردیده است.

۲ - بندهائی از "قطعنامه فراکسیون کمونیسم کارگری در مورد موقعیت و وظایف ما در قبال جنگ احتمالی در خاورمیانه" (سند دوم)، قبلاً انتشار علنی یافته اند و بخش هائی تنها برای مطالعه اعضا در اختیار آنان قرار گرفته است.

۳ - مقاله "کردهای عراق، قربانیان چه کسی؟" نوشته کورش مدرسی، ترجمه نوشته ایست که بصورت یک جزوه بزبان انگلیسی در آمریکا انتشار یافته است. این نوشته بعداً توسط حزب مارکسیست لنینیست آمریکا MLP در نشریه مرکزیشان به همراه نقدی بر آن بچاپ رسید. ترجمه این نقد در کومه له انتشار یافت بدون اینکه خود مقاله ترجمه و منتشر گردد.

۴ - نوشته های زیر صرفاً بصورت داخلی منتشر گردیده اند:

۱ - جنگ خاورمیانه، وضعیت و وظایف ما در اردوگاههای کومه له در خاک عراق (سند سوم). این سند متن پیاده شده نوار صحبت منصور حکمت، دبیر کمیته مرکزی وقت حزب، خطاب به تشکیلات کردستان حزب است.

۲ - قطعنامه های پیشنهادی به دفتر سیاسی (سند دهم) متن دو قطعنامه پیشنهادی عبدالله مهتدی، مسئول امور کومه‌له در خارج کشور، به دفتر سیاسی حزب در مورد رویدادهای کردستان عراق است. این قطعنامه‌ها در سایر نوشته‌ها تحت عنوان قطعنامه اول و قطعنامه دوم مورد اشاره قرار می‌گیرند. قطعنامه اول در جلسه‌ای از دفتر سیاسی با حضور عبدالله مهتدی، حمید تقوایی و ناصر جاوید مورد بحث قرار گرفت. قطعنامه دوم بعد از این جلسه توسط عبدالله مهتدی تنظیم شده و در جلسه‌ای از اعضای کمیته مرکزی کومه‌له و دفتر نمایندگی کومه‌له در خارج مورد بحث و توافق ضمنی قرار گرفته است.

۳ - "ناسیونالیسم و رویدادهای کردستان عراق" (سند سیزدهم)، نوشته‌ای از منصور حکمت است که در نقد قطعنامه‌ها و نوشته‌های عبدالله مهتدی نوشته شده. این نوشته ابتدا در اختیار تعداد معدودی از کادرهای حزب قرار گرفت و بعداً در اختیار کل اعضا قرار داده شد.

۴ - "از میان پیام‌ها" (سند چهاردهم)، تعدادی از پیامهای دفترسیاسی حزب به ابراهیم علیزاده و رحمان حسین زاده، اعضای کمیته رهبری کومه‌له که در اردوگاههای کومه‌له بودند، داده شده. این پیامها رمز نبوده‌اند و بصورت "کشف" مخابره شده‌اند.

۵ - "بحران خلیج و رویدادهای کردستان عراق" (سند پانزدهم)، متن پیاده شده نوار مباحثات جلسه اعضای کمیته مرکزی کومه‌له در خارج کشور و همچنین دفتر نمایندگی کومه‌له در خارج و با حضور عبدالله مهتدی است که برای بحث پیرامون نوشته منصور حکمت در نقد مواضع عبدالله مهتدی تشکیل شده است. همانطور که بالاتر اشاره شده، این جلسه قبلاً در مورد قطعنامه دوم پیشنهادی عبدالله مهتدی توافق عمومی داشته است. در اسناد دیگر به این جلسه و مباحثات آن بعضاً استناد میشود.

۶ - سایر نوشته‌ها، اسناد شانزدهم تا بیست و سوم، همگی اسناد داخلی‌ای هستند که در رفت و برگشتهای مختلف بحث توسط افراد مختلف نوشته شده‌اند.

- چند علامت اختصاری که در اسناد فوق مورد استفاده قرار گرفته‌اند:
- د. س. مخفی است که در اسناد داخلی بجای کلمات دفتر سیاسی مورد استفاده قرار گرفته است.
 - ک. ر. منظور کمیته رهبری کومه‌له است که برای اداره تشکیلات در فاصله دو نشست کمیته مرکزی کومه‌له انتخاب می‌گردید.
 - ج. ا. مخفف جمهوری اسلامی است.
 - ی. ن. ک. بجای "یه‌کیه‌تی نیشتمانی کوردوستان" یعنی "اتحادیه میهنی کردستان" مورد استفاده قرار گرفته شده.
 - "قیاده موقت" و "حزب دمکرات کردستان عراق" هر دو نامهایی هستند که برای جریان مسعود بارزانی مورد استفاده قرار گرفته شده‌اند.
 - "حکا" مخفف حزب کمونیست ایران است.

ناشر

مه ۱۹۹۳